

אורנה רינת

ההבטחה קוימה

ביום ששי שעבר שוב הפגינו מאות פעילים למען זכויות בעלי חיים במושב מזוה, במחאה על החלטת היועץ המשפטי לממשלה לאשר את שליחתם של מאות קור-פי מקוק מתוך 1,550 הקופים שב־חווה, לניסויים בארה"ב. הסתכלתי על הציפורים שח־צו חופשיות את השמים האפורים ועל המפגינים העצובים. רק הקור-פי לא היו שם, הקופים שרוקים כל חייהם את השמים ואת הציפורים דרך חורגי הכלובים.

ונכרתי בסרט המתעד שימפנזים וים ששוחרו ללאחר 30 שנה במי־עבודת, הדבר הראשון שעשו היה פים לא היו שם, הקופים שרוקים כל חייהם את השמים ואת הציפורים דרך חורגי הכלובים. וחיבתו בסרט המתעד שימפנזים ויהיה תחושה של החמצה ועצב. סוגרים את החווה, אבל הם לא ינוכו. חוזרים הביתה ומשאירים אותם שמיים. עוד כמה ימים יתמ"א ואן, ביום ראשון, פירסם אילן הלאור ב"הארץ" את הידיעה שגם הפעילים האופטימיים ביותר לא חלמו שהשיא של אלה, יותוקו חוות מזור לא ייצאו לניסויים. החברה שהקים רון קנתה את החווה. הכי סף - שבי מיליון דולר - נתרם על ידי הישראלי עדי גיל החי בארה"ב. כמו דאוס אסק מכינה הופיע האיש שהציל את הקופים. אבל זה לא היה קורה לולא מאבק בן שנים, שהפך את חוות מזור לסמל, לולא נחישות הברול של רפואה המסכי רות של הפעילים, לולא התניסון, באופן נדיה למען מי שהם הסרי כל מעמדה, אנשים כמו עמוס רון. נכון, פים הם פעלו שנים ארוכות מתן כסף ממסד חזק שנתמך על ידי האוניברסיטאות ומדענים בכירים, פעלו להגברתם תנו לחיות לחיות ועי מותת מאחורי דלתות המעבדה פני-גו מול 5 שרים להגנת הסביבה, הניסו בציצים, שהפיעו על אל על להפסיק להטיס קופים לניסויים, והעלו את הנושא לתשומת הלב הציבורית. עם מעט מאוד אמצעי־עם, הם פעלו שנים ארוכות מתן כסף ממסד חזק שנתמך על ידי האוניברסיטאות ומדענים בכירים, פעלו להגברתם כנחתים ביתה, אלה שהם נבונים ורגישים דים כדי לייצר אצלם דיכאון נפשי עמוק, אבל בתום הניסוי אפשר להשקיע אותם למכל הובל שלדי המעבדה, כמו זה שבו צולמה פעם כף יד של קוף מגסה להיאחו בקצהו.

עם מגיבו של גילעד ארזן לשר להגנת הסביבה התחולל המהפך. חוקתם בעתיה. זדוקא מי שאמין ויונים כך שהותר יצוא של קופים לניסויים מצילי חיים בלבד, וכך נבנו יצוא קופים ב-2012-2011. ובניאר 2013 קיבל ארזן את ההחלטה על איסור מחלת של יצוא קופים פים מישראל, החל מינואר 2015. אבל או החליט היועץ המשפטי טי להקל בקריטריונים ליצוא הקור-פים ורפואה הבינה, שאם הקופים לא ייפחו הם יימכרו לניסויים. היא פנתה לעמוס רון, מנכ"ל רשות הב מלים והרכבות עקב, שהקים את "שמורת הקופים", תברה שנועי־דה "לפדות את הקופים ולדאוג

קופים בחוות מזוה. מאבק של 20 שנה הסתיים צילום: אלון רון

ועים מדינאי העולם הממתינים עד שהכריז הישראלי יאמר את דברו, בטרום יחילטו אם להכיר במדינה פלסטינית ולהיטיל על ישראל מפני הזכרה של הקהילה הפלסטינית בפלסטין ונקיבת מור עד סיום לכיבוש. החושים מהתערבות ב"ענייניה הפנימיים" של מדינה דמוקרטית, והמתריעים מפני כפייתו של הסדר מדיני יש ראל, מוהנים לקרוא ידיעה מתחום בריאות הנפש שהופיעה שבוע שעבר בעמוד הראשון של "הארץ". במחקר שערכו חוקרים ישראלים נמצא, כי אשפוז בכי-פיה של חולות באנורסקיה נב-רוה הנמצאות במצב קיצוני אינו משוועת לסטירת לחי מהקהילה הבינלאומית ווו לא באה.

במרץ 1973, במלאות שנה לפיטרתו של הרב, המשפטן והדפילר מט עיקב הרצון, העלה ההיסטוריון עיקב טלמון על נס את תפישתו של הרצון, שלפיה חרף העובדה הבתיה ניתנת לערעור, שההיסטוריה נשלטת בכוחה של גירווה של מנהיגים עמי, מגלמים האנשים הקטנים, הנבוכים המבולבלים כוחות, מגנות ואידיאות שהם גדולים לא ערוך מכל אחד מהם ומכריזים ביה. אלה הרצון הבין יפה, שבייחודות מתרבות המערב פירוש צמזום ישראל לשבת המהונגי, זיהו וטרדן, שהעולם כל חיוב לו דבר, לא חוב של תודה ולא חוב של כפרה. הוא חרד מפני הפיכתה של התחיה הלאומית היהודית למחפכנות מיחית, המנועת עי-די לאומנות מיליטנטית מחד גיסא, ומאוויי מוות יהודיים מאידך גיסא. רגע לפני שחששתיהם של הרצון

ושל טלמון ושל אינטלקטואלים רבים אחרים מתגשמים במלאים כדאי לבחון מחדש את חששה של ישראל מפני הזכרה של הקהילה הבינלאומית בפלסטין ונקיבת מור עד סיום לכיבוש. החושים מהתערבות ב"ענייניה הפנימיים" של מדינה דמוקרטית, והמתריעים מפני כפייתו של הסדר מדיני יש ראל, מוהנים לקרוא ידיעה מתחום בריאות הנפש שהופיעה שבוע שעבר בעמוד הראשון של "הארץ". במחקר שערכו חוקרים ישראלים נמצא, כי אשפוז בכי-פיה של חולות באנורסקיה נב-רוה הנמצאות במצב קיצוני אינו

לשתי פנים לצד הכוחות הבי-ריאים והשפויים ובהסכימו לקבל עליו את קיתונות הבו והזעם של המטופלים, מסייע המטפל הנפשי לחלק את החלקים השפויים של האני משבי החרדות הארכאיות, ההנתנת החדישה והפנימיות. לא רק רצונו של אדם מנוי כסיסך מתמיד בין משאלות ומאוויים פנימיים מנוגדים, גם משאלות פרי לטיות ומאוויים לאומיים הם תורצרי שפרה של סכסוכים בלתי מו-דעים שבין הדפי חיים והדפי מוות, שבין העדפת הכליניות והמשיחיות על פני קבלת המציאות, הכי-רה בתלות וקבלת האחר. רק כך ניתן להבין כיצד סקרי דעת קהל

רק "טיפול בכפייה" יבהיר לישראלים שאין דרך נכונה לחיות חיים לא נכונים

מריאם באופן קבוע, שרוב מכריע של הישראלים תומך בפתרון שתי המדינות ובפניו התנהלויות, בעוד בפועל רק מעטים נותנים לכך בייטוי בקפי. הממצא הזה מעיד על כך שהבחר הישראלי וקוק לעני-רה תקיפה מבחוץ על מנת שיצריא את החלקים השפויים שלו מהמק-צי מאה. רק התערבות של הקהילה הבינלאומית תפר את מאון האימה שמקימים הישראלים בתוכם בן ידיעת הטוב ועשיית הרעי. רק "טיפול בכפייה" בסרבות ישראל יבחיר להוריה שאין נבמצא דרך נכונה לחיות חיים לא נכונים, יאפי-שר להם לותר על שיתנון הגדלת ויסייע להם להוציא את שפיותם מהמחבוא. "כופין אותו עד שאומר רוצה

מיכל זמיר

טעם גרוע במשוררים

אומר לך שאם כוסיח, רחמנא לי-צלק, ברגע הזה נעשית אובייקט. ואובייקט, כך הנבתי, זה מעמד גרוע מאד. בכלל, הבנתי שהייתי קורבן, שעשו בי מעשים שלא רציתי, וגם אם רציתי, לא הבנתי מה אני רוצה. אני לא מדברת על אונס חס וחלילה, לא לא מדברת על פועלת במפעל, או במאפיה, שהיא עולה חדשה והיא בהריון, או על אשה שמפטרם אותה מה

צעירות, כלומר לפני די הרבה שנים, אפשר היה להזיין בעיר הואת. זה שמוסרי להקריב אותם ולהשליך שנכנסת אתו למיטה הכטיח לך תונה, ואם הודיית עם משורה ידעת, לא היה לך שכל, שכמוך ש יעוד אף.

פעם היה בעיר הזאת מעמד משוררים. למדי היתה אופציה ללכת על עורך דין או רואח חש בון, זה טוב לחתונה. משוררים זה היה לצורכי אקשן. בכלל, כשהי תפפת בחרכתם של משוררים, ואפילו בחרכתם של אמנים בכי, לל היה יכולה לספוג בו אחר זן, ממש ברצף, די הרבה תגובות שלא היה להן שום קשר למה שבי חשב פוליטיקלי קורקט. משר ררים, למשל, היה להם, פעם, פעם פעם, הרגל לשנות את היית נופלת על הגזרה שלהם ביום טוב – אלה פוליטיקלי קורקט. משר חלפו מאז שנים, הודקנתי וכי מוני גם הפרספקטיבה שלי. חוקי הפוליטיקלי קורקט לימדוני שכ שנכנסים לחדר באוניברסיטה עם מרצה זכר משאירים דלת פתח, כדי שלא יתנפל. אם מישהו

ערן רולניק

בשבת הכפייה

אני, נאמר בנגמר, המכירה גם היא בשנית של הרצון ובכך שכיפיה עוזרת לעתים לאדם במאבקו נגד גורמים פנימיים המונעים ממנו לממש את רצונו האמיתי.

שוחרר טובת ישראל בעולם והשדולות היהודיות בתפוצות צריכים להפסיק להקשיב אך ורק לרצון של ישראל הרשמית, שאין לו ולא כלום עם רצונם האמיתי של הישראלים. ישראל הרשמית אולי תרצה להערה אמיתית מבחוץ ("באיוו וכות", אולם העם בישראל, שכבר אינו יודע מימינו ומשמאלו, חיות על פני קבלת המציאות, הכי-רה בתלות וקבלת האחר. רק כך ניתן להבין כיצד סקרי דעת קהל

ישראל איננה רוסיה ולא איראן, ואוחרתי לא יסכימו להישאר לאורך זמן במעמד של מוקצים מחמת מיאוס. קוויץ דיפ-לומטי קטן, כמה סנקציות תרברי תיות וכלכליות סמליות, והנרקיר סיום הבריא של הישראלים יתעריר לחיים ויווה להם ולבנתיהם את הדרך לסיום הכיבוש ולהשבת המנהלנים הביתה לגבולות הכי-נלאומיים המוכרים.

לא תהיה כאן מלחמת גוג ומגוג וגם לא "מלחמת אלים". כפי שאנו רואים בטיפולים נפשיים שהתחיי-רו בכפייה החסתימו באכרת תודה, כאשר העצמי השפוי והבריא מש תכנע על מנת מותרת עליו שם בחוץ הוא מפסיק לשחק מפלה עם התי-לקים ההרסניים ונגמל מהילולת האדם והחורבן המתחכר לה. או שהיא מוצא לעצמו גם סיפוקים אמיתיים מפוליטיקאים ופלסטי-כיו וכישיונותיו. הוא נראה או קצת עצוב ומוכס, אבל גם בחוש וחי-פץ חיים.

אם בנימין נתניהו לא ייבחר שוב, ומולכי לו לעבור לניו יורק. שם ישתלב באופן מושי-לם עם חברי המפלגה הרפובלי-קאית, שכמוה מדברים באובססיה על "הסתה". בתחילת השבוע רצח אפרו־אמריקאי מעורר רבצו שני שוטרים ניו יורקים. בתגובה אמר ראש עיריית ניו יורק לש עבר רודי ג'וליאני, כי האחריות לרצח מוטלת על "התעמולה של משכה ארבעה חודשים", בניצוח הנשיא ברק אובמה, אשר שיכ נעה את הרוצח ש'כולם צריכים להשתתף על "התעמולה של בניצוח ארבעה חודשים", בניצוח הנשיא ברק אובמה, אשר שיכ נעה את הרוצח ש'כולם צריכים להשתתף על "התעמולה של בניצוח ארבעה חודשים", בניצוח הנשיא ברק אובמה, אשר שיכ

צדק וקריאה לחיקון עולות. מה שזולה מדברי ג'וליאני, פטאקי ונתניהו הוא, שאפרו־אמי ריקאים ופלסטינים מתחילים בא לווח, עד שבא אבו מרזון? הוא מזה פעיל חברתי ואומר להם שהם חיים תחת דיכוי. בשלב הזה, אפרו־אמי ריקאים מתחילים להרוג כל שטר שנקמה בדרכם ופלסטינים מתחילים להרוג יהודים בלא הבחנה. זה תיאר לו את סביר של התנהגות אכרי – זאת הנקודה. כשמיניסטיא לציבור שלם נטייה להגיב ברצח על עלבונות מודמינים – והיו דה: הומניציה של ציבור זה.

ג'וליאני, פטאקי ונתניהו מת-עלמים ממה שגורם לזעם העמוק, אף על פי שהגורם הזה מוכר לכל: טראומה אישית. שווה בנפשך, רה עצה וחישוב נפשי ואולי יא עזרה אחרת, אף על פי שלא יבצע גים מדעיים פחות להילקע למצבים כאלה. שווי בנפשך, שאת פלסטיי-נית שאומות משפחה זכופקע, בן דוד שלה מוחוק במעצר בלתי מוני-לם בומן, וסבה וסבתה נאלצים לחי מע, שאפרו־אמריקאים ופלסטי-עה שמכוניות בעלות לחיות ריי שוי ישראליות חולפות על פניהם בלא עיכוב. ועכשיו תאריו לעצמי-כם שמערכת המשפט במדינתכם, שהיא מוטה לדעתכם, אינה מעני-דה את מבצעי הפשע, או אינה מעי-נישה אותם באותה חומרה של מועניצה לא בני העם או הקבוצה שלכם כשהם עוברים על החוק.

ג'וליאני ונתניהו מתעלמים לזעם: טראומה אישית

ההשפעה שג'וליאני, פטאקי ונתניהו מייחסים ל"הסתה" היא מיסיתת ממש. מדבריהם מושי-מע, שאפרו־אמריקאים ופלסטי-נים חיים חיי שלווה ונועם עד לר-גע שבו תעמולה נגד ישראל או נגד המשטרה מעוותת את כל השיתכם. התעמולה הזאת, אף על פי שאין לה קשר למציאות היום וימית שלהם, היא כה רבת עוצמה, עד שכיוולתה להעיר אותם לבצע מעי-שי רצח (ולפעמים אף להתאבד).

תמוהה עוד יותר בגישה זו היא העובדה, שחלק גדול מה"הסתה" – הגורמת, לדברי ג'וליאני, פטאי-קי ונתניהו, למעשי רצח – אינו הסתה כלל. אמנם אחרים מווש של מייקל בראון ואריק גארנר קראו קומץ מפגינים לנקום במשטרה, ונכון שחאמס מעודד והמלל מעי-שי טורר נגד ישראלים, אבל ש"מ"המסיתים", שבשמותיהם נקבו ג'וליאני ופטאקי, לא התקרב בהתי-כטאיותיו לעשיית דמוניציה למי-שטרה, לא כל שכן לא עודד אלי-מות נגדה.

נתניהו האשים את אבו מאון בכך שהוא אחד המסיתים לאליי-מות נגד ישראל אף על פי ששיתוף ברעהו הביטחוני מצדו הוא הגר-ם רעיקרי לירידה ברמת האלי-מות של פלסטינים בנדה המער-ית ביא האינתיפאדה השנייה, ואף על פי שראש השב"כ, יזרם

פיטר ביירנט

ג'וליאני ונתניהו

כהן, הצהיר שאבו מאון "לא מער בניו בטורו ולא מוביל לטרוה... גם לא מתחת לשולחן".

מה בעצם אמרו אובמה, הולדר ודה־בלאויו? שהמשטרה משתמשת לעתים קרובות מדי בכוח לא מיי דתי ולא מוצדק נגד אפרו־אמרי-קאים. מה אמר אבו מרזון? הוא מזה נגד מערכת הידיכי שישראל מפי עילה בשטחים, השוללת מהפלס-טינים זכויות יסוד. חלק ניכר ממה שג'וליאני, פטאקי ונתניהו מכנים "הסתה" איננו אלא התייחסות לאי-צדק וקריאה לחיקון עולות.

מה שזולה מדברי ג'וליאני, פטאקי ונתניהו הוא, שאפרו־אמי ריקאים ופלסטינים מתחילים בא לווח, עד שבא אבו מרזון? הוא מזה פעיל חברתי ואומר להם שהם חיים תחת דיכוי. בשלב הזה, אפרו־אמי ריקאים מתחילים להרוג כל שטר שנקמה בדרכם ופלסטינים מתחילים להרוג יהודים בלא הבחנה. זה תיאר לו את סביר של התנהגות אכרי – זאת הנקודה. כשמיניסטיא לציבור שלם נטייה להגיב ברצח על עלבונות מודמינים – והיו דה: הומניציה של ציבור זה.

ג'וליאני, פטאקי ונתניהו מת-עלמים ממה שגורם לזעם העמוק, אף על פי שהגורם הזה מוכר לכל: טראומה אישית. שווה בנפשך, רה עצה וחישוב נפשי ואולי יא עזרה אחרת, אף על פי שלא יבצע גים מדעיים פחות להילקע למצבים כאלה. שווי בנפשך, שאת פלסטיי-

השבוע לפני 78 שנה

טוסקניני בישראל

ציינ, כי לאחר החזרה הראשונה, שבסימה הביע טוסקניני שביעות רצון מרמת הנגנים, "הרגשנו כי לנו שהוסרה מאנתנו מעמסה של אחריות עצומה. המאסטרו הגדול אמר 'מולטו בנה' וכל היודע את טוסקניני יודע מה פירוש הדבר". עוד נכתב ב"הארץ", כי "כל חייהם ישאו בלבם 70 המנגנים את הויכי רון העלה הוא. רבים מהם הביאו בחודאי קורבן. עובו את מקומותיהם ובאו לקריאתו של הוברמן... אבל הכל כדאי היה לעומת שעות ספר רות במחיצתו של טוסקניני".

לאחר שבוע התקיים הקונצרט הראשון של התזמורת הארץ־יש"ר-ראלית, וב-28.12 דיווח "הארץ", תחת הכותרת "חג הצלילים בתל אביב", כי "אכן היה הדבר הגי דול. טוסקניני ניצח על תזמורת מפוראת ומשולטלת על אדמת ארץ ישראל. הופעת בראשית של התזמורת היתה אמש המאורע של היום ובעתה בהצלחה עצומה... למי עלה מ-2,000 איש לברשים בגדי חג מילואו את האולם, וכולם אנדי רו ציפיה ועריצה להשראה ושאר... בהתרומם מטה הקסם בידי טוסקניני השתררה דממה. באולם כדים נשמעים צלילי רוסיני, ועיני כל בעצות במנצח תוקעשת את עבודת קודשו בתורבוט עילאית, בחינת כ"ל עצמותי תאמרנה... שום הפי מאוינים האלפים למנגנוני". סביר להניח, שאיש לא יתנו להשתעל. יעל גרינפטר

הימים שבין סוף דצמבר 1936

לתחילת ינואר 1937 היו מהח שובים והמהנים ביותר אי פעם לאוהבי המוסיקה הקלאסית באי רץ ישראל. ב-21 בדצמבר דיווח "הארץ": "אתמול בבוקר יצאו לקבל את פני (ארטור) טוסקניני בשדה התעופה בלוד ה"ה הוברמן ושטינברג... במקום היו הגב ירצמן ואחרים, והאורחים נסעו ישר לתל בנימין". במקום פגשו בהם ילדים עם פרוצים". עוד דוחו, שטוסקניני יצא אחר הצהריים לנצח על החזרה לקראת קונצרט הכבודה של התז- (לימים הפילהרמונית).

ב-25.12 דיווח "הארץ" על מסיבת עיתונאים שכינוס מייסד התז-מוסר, וברוסלב הוברמן, שהגדיר את ביקור המנצח האיטלקי "הפי-גנה של סולידריות גאונשית ועזרה לאידיאליים". עוד אמר, כי מנצב העניינים בתזמורת הוא מפליא, גם במונב תאמנותי וגם במונב מספר המנגינים... אם לחשוב את תרשי שלוש הערים בארץ ישראל את האני-בינונית באירופה בת 200 אלף תר-בים, מדהים הוא מספר המנגינים שברשונו עד כה (7,000), מבלי להי זכיר את המושבות". הוברמן בירך על הכות שנהפלה בחלקם ש נגני התזמורת ליהודים תחת שרביטו של טוסקניני, המר-כי ב"עמדתו שאינה יודעת שפרה במונב השלמות המוסיקלית וקדו-שת האמנותי" וכי "באפניו המיוחדת במינה לשלמות באמנות". הוברמן

המכתב היא סופרת

קטע לסיום

יאר אסולין

למי שפשוט רוצים לחיות פה

גלאון. אושר הוא גברות של אידיאולוגיה צילום: ניו קויד

אפשר לאנוס את המציאות. מבחינה פילוסופית, מהותית: אי אפשר להיות מאושר בלי להיות ראו לאושר. מי שאינו ראו – אינו מאושר.
● בחירות, שהשרוש שלו הוא ולעשות הכל כדי להיות ראו לי.

^[1] yair.assulin@gmail.com